

Oponentský posudek habilitační práce Michala Mrvy

(Ne)platnost a (ne)účinnost právního úkonu

Posuzovaná práce se věnuje středové problematice teorie práva vztahující se k právnímu jednání a náležitostem právního úkonu. Návazně se zaměřuje na zvolenou ústřední problematiku habilitační práce, kterou je institut odporovatelnosti právního úkonu upravený v ustanoveních §§ 42a a 42b občanského zákoníku č. 40/1964 Zb., ve znění pozdějších předpisů a v zákoně č. 7/2005 Z. z. o konkurzu a restructuralizace, ve znění pozdějších předpisů. Autor posuzovanou práci kriticky nahlíží na problematiku právní úpravy institutu odporovatelnosti v právním řádu Slovenské republiky, k čemuž je mu podnětem i relevantní soudní judikatura a komparace s vývojem právní úpravy odporovatelnosti v České republice před a po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

Práce je rozdělena na předmluvu (predhovor), úvod, tři kapitoly a závěr. Následuje seznam použité literatury a slovenský a anglický abstrakt.

Predhovor má vzbudit zájem čtenáře o téma právního jednání a právního úkonu a související problematiku odporovatelnosti právního úkonu. Autor zde formuluje cíl své práce nezabývat se vhodností či potřebností samotného právního institutu odporovatelnosti, ale jeho snahou je rozebrat stávající právní úpravu odporovatelnosti a formulovat návrhy *de lege ferenda*, které by mohly přispět k diskusi nad budoucí novelizací občanského zákoníku.

Na predhovor úzce navazuje **úvod** práce. Autor připomíná, že právní jednání je spojené především s občanskoprávní oblastí upravenou základně v civilním kodexu, včetně právní úpravy odporovatelnosti, která není, jak by se čtenář mohl mylně domnívat, nově nastoleným právním institutem. Autor zde vhodně zmiňuje už žalobu *actio pauliana*. Shrnuje obsah jednotlivých kapitol a formuluje hypotézu, kterou chce habilitační práci verifikovat nebo vyvrátit, spočívající v tvrzení, že právní institut odporovatelnosti právního úkonu, tak jak je zakotvený v právním pořádku Slovenské republiky, je obsoletním institutem.

V **první kapitole** se autor věnuje standardní právně teoretické problematice realizace práva, právních vztahů, právního jednání a právního úkonu. Rozebírá formy realizace práva, přičemž vhodně připomíná důležitost realizace absolutních subjektivních práv. Jako specifickou formu realizace práva lze zde vydělit i vztahy právní odpovědnosti. Habilitant rozebírá náležitosti právního úkonu, druhy právních úkonů a vady právních úkonů. Kapitola je logicky sestavena a přehledně a uceleně zpracována.

Ve **druhé** kapitole se autor zaměřuje na problematiku (ne)platnosti právního úkonu. Rozebírá jednotlivé případy absolutní a relativní neplatnosti právního úkonu. Věnuje se zde především § 39 slovenského občanského zákoníku upravujícího případy, kdy právní úkon svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu anebo ho obchází či se přičí dobrým mravům. Navazuje neplatností právního úkonu podle § 39a občanského zákoníku a podrobně se věnuje problematice interpretace právního úkonu z hlediska možnosti domáhat se jeho relativní neúčinnosti uplatněním odpůrcí žaloby.

Třetí kapitola se věnuje problematice účinnosti, resp. neúčinnosti právního úkonu. Jde o tematiku, kterou lze považovat za jádro habilitační práce. Autor zde s využitím soudní judikatury analyzuje institut odporovatelnosti právního úkonu, který se v důsledku úspěšné odpůrcí žaloby stává relativně neúčinným ve vztahu k osobě, která ji úspěšně uplatnila. Věnuje se předpokladům odporovatelnosti právního úkonu a na základě soudních rozhodnutí analyzuje obsahu pojmů vymahatelná a vykonatelná pohledávka a vztah pojmů platný a účinný právní úkon. Návazně se podrobně zaměřuje na právní úpravu odporovatelnosti podle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurzu a restrukturalizaci, ve znění pozdějších předpisů, a komparuje ji s právní úpravou odporovatelnosti obsaženou v občanském zákoníku. Autor shledává, že jde o vztah speciální a obecné právní úpravy a snaží se srovnat především předpoklady, které jsou relevantní pro uplatnění institutu odporovatelnosti. Specifickou problematikou je zde aktivní věcná legitimace k podání odpůrcí žaloby a následky odporovatelnosti právních úkonů podle zákona o konkurzu a restrukturalizaci. Podstatný je shrnující závěr autora k institutu odporovatelnosti doplněný úvahami *de lege ferenda*. Lze se zde ztotožnit se stanoviskem autora, že současná právní úprava institutu odporovatelnosti není ve slovenském právním řádu optimální a bezproblémová. To neznamená, že by byla nesprávná nebo nevhodná. Její nedostatečná kvalita vede v právně aplikační praxi k soudním rozhodnutím, která si navzájem odporují. Zejména se v soudní praxi uplatňuje rozdílné promítání zásady *lex specialis derogat legi generali* ve vztahu občanský zákoník a zákon o konkurzu a restrukturalizaci a obecně obtížná předvídatelnost rozhodnutí soudů. Habilitant se proto obsáhleji zamýšlí nad připravovanou novelizací občanského zákoníku a své úvahy konfrontuje i s dikcí nového českého občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

V **závěru** práce autor shrnuje naplnění cílů, které si vytyčil v úvodu práce. Přes kritické zhodnocení platné slovenské právní úpravy se nicméně autorovi nepodařilo verifikovat v úvodu jím formulovanou hypotézu o obsoletnosti institutu odporovatelnosti. Soudy aplikací tohoto institutu ve svých rozhodnutích potvrzují jeho funkčnost, jejich rozhodovací činnost je ale často

až za hranicemi možností, které poskytuje právní úprava. Autor proto naznačuje směry, kterými by se novelizace stávající právní úpravy měla ubírat.

K celkovému hodnocení habilitační práce lze konstatovat, že je zpracována s dobrou znalostí předmětné problematiky, analytickým a syntetizujícím pohledem. Práce má logicky vystavěnou strukturu, habilitant při výkladu zvoleného tématu postupuje uceleně a systematicky, s přehledným výkladem, který dokládá odkazy na odbornou literaturu a soudní judikaturu. Cíl práce analyzovat vhodnost stávající právní úpravy institutu odporovatelnosti a formulovat návrhy de lege ferenda byl předkládanou habilitační prací naplněn, včetně ověření platnosti habilitantem formulované hypotézy.

Habilitační práce vychází z dostatečně širokého okruhu relevantních slovenských a českých pramenů, nicméně je třeba zmínit, že mimo tento okruh pramenů v zásadě nepracuje s okruhem širších zahraničních pramenů. Na druhé straně je třeba ocenit jeho práci s širokým okruhem judikatury a právních předpisů.

K formální stránce práce lze říci, že je napsána srozumitelným čtivým jazykem s minimálním počtem překlepů. Úroveň citací je na dobré úrovni, citace naplňují požadavky mezinárodní citační směrnice ISO 690.

Celkově lze konstatovat, že habilitant prokázal dobrou schopnost cílevědomě a tvůrčím způsobem uceleně zpracovat zvolené právně teoretické téma, které má úzký vztah i k právní praxi. Autor osvědčil schopnost teoretického zvládnutí dané problematiky a jeho práce přináší nové vědecké poznatky. Práce prokazuje habilitantovu schopnost vědecké a pedagogické práce na požadované úrovni.

Předložená práce **naplňuje podmínky stanovené v příslušných předpisech pro úspěšnou obhajobu a udělení JUDr. Mgr. Michalovi Mrvovi, PhD., LL.M. vědecko-pedagogického titulu docent ve studijním oboru teorie a dějiny státu a práva.**

V Brně 22. 7. 2020

prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.